

Vidiecke líderky 2025: Ženy, ktoré vdychujú život slovenskému vidieku

Pod záštitou OSN sa každoročne oslavuje Svetový deň vidieckych žien, vyhlásený v roku 1995.

Pri tejto príležitosti si Vidiecky parlament (VIPA) na Slovensku už od roku 2002 ctí a vyzdvihuje výnimočné vidiecke ženy. Tohtoročné slávnostné udeľovanie cien súťaže Vidiecka žena roka – Líderka 2025 v Župčanoch opäť potvrdilo, že vidiek je domovom žien, ktoré sú nevyčerpatelnou studnicou energie, inšpirácie a nápadov. Ocenené líderky svojou prítomnosťou a pôsobením aktívne obohacujú život komunity a robia ho aktívnejším.

Ocenenia v kľúčových kategóriách si prevzali štyri silné osobnosti

Vidiecka žena roka – Aktivistka: PhDr. Martina Krempaská

Vidiecka žena roka – Politická: Ing. Rita Pasztorová

Vidiecka žena roka – Podnikateľka: Ing. Anna Hríbiková

Vidiecka žena roka – Remeselníčka: Daniela Štureková

Aktivistka, ktorá uchováva dedičstvo

V kategórii Aktivistka zvíťazila PhDr. Martina

Krempaská. Táto administratívna pracovníčka na OÚ v Župčanoch systematicky prekračuje rámec svojich povinností. S nadšením organizuje kultúrno-spoločenské podujatia, čím posilňuje komunitného ducha, a aktívne sa podieľa na obecných novinách a tvorbe projektov pre obec a Úniu žien. Pani Krempaská je tiež autorkou knihy „Potulky Župčanmi“, čím prispieva k zachovaniu kultúrneho dedičstva a pripomína históriu obce. Jej tvorivosť a ochota pomôcť sú kľúčové pre zlepšovanie života v obci.

Politická, ktorá spája a stavia

Cenu v kategórii Politická získala Ing. Rita Pasztorová, starostka v Malej nad Hronom. Vo svojej funkcii pôsobí už 15 rokov a jej hlavnou činnosťou je vzdelávanie, všestranná pomoc a spájanie komunity. Vďaka projektom, na ktorých pracuje často vo svojom voľnom čase, úspešne zrekonštruovala všetky obecné budovy – od kultúrneho domu cez obecný úrad až po materskú škôlku. Pani starostka je výnimočná aj tým, že je predsedníčkou poľovníckeho združenia, kde šíri poľovnícku osvetu v školách, z čoho vznikli aj dve fotoknihy.

Tohtoročné slávnostné udeľovanie cien súťaže Vidiecka žena roka – Líderka 2025 sa odohrálo v Župčanoch.

FOTO – VIPA

Priekopníčka vidieckeho turizmu

Ako Podnikateľka bola ocenená Ing. Anna Hríbiková. Spolu s manželom v Telgarte založila v roku 1990 prvý rodinný penzión na Slovensku. Sledovaním trendov v západnej Európe vytvorili obľúbenú destináciu pre domáciach i zahraničných hostí, zameranú na domácu kuchyňu. Ich podnikateľský duch sa prejavil aj nedávnou

kúpou pekárne, kde pečú chlieb nielen pre návštevníkov, ale aj pre obyvateľov Telgarty. Prostredie penziónu zároveň ovplyvnilo aj život piatich detí, ktoré majitelia vychovávali priamo v penzióne a v tradícii rodičov pokračujú.

Remeselníčka s láskou k tradíciám

V kategórii Remeselníčka bola ocenená Daniela Šture-

ková zo Zubrohlavy. Ako rezbárka tvorí originálne diela, ktoré nesú jej rukopis a vyžarujú úprimný vzťah k prírode a tradícii. Pani Štureková, ktorá je dlhodobo aktívna aj v obecnom zastupiteľstve, robí všetky svoje diela s láskou a veľmi často ich daruje bez nároku na odmenu. Jej práce, ktoré sú nezameniteľnou súčasťou duchovného a kultúrneho dedičstva obce, je možné vidieť napríklad v miestnej kaplnke za Ký-

čerou. Naposledy venovala svoje rezbárske dielo aj včelníci v Zubrohlave.

Mimoriadne uznanie za 30 rokov tvrdej práce

Mimoriadne ocenenie udelené Ministerstvom športu a cestovného ruchu získala Mária Zálešáková. Pani Zálešáková, majiteľka Horského hotela Eva Mária, kde poskytujú ubytovanie a stravu v Hornej Marikovej, sa vidieckej turistike venuje už 30 rokov. V roku 1993 začala podnikáť ešte spoločne s manželom, s ktorým vychovali 3 synov. Začínala s bankovými pôžičkami, ktoré splácala vďaka tvrdej každodennej práci. Manžel po dvoch rokoch rekonštrukcie penziónu zomrel, pomáhali jej synovia s rodinami. Napriek prekážkam bola svojou svedomitou prácou vzorom a dnes je poradkyňou a konzultantkou pri zakladaní rodinných penziónov po celom Slovensku. Zdôrazňuje, že podpora štátu a škôl pre túto činnosť je jednou z možností zachránny vidieka.

Tieto líderky, ocenené v Župčanoch, sú živým dôkazom toho, že ženy na vidieku sú nielen nositeľkami tradícií, ale predovšetkým hybnou silou pre rozvoj, aktivitu a inšpiráciu komunitného života.

MALVÍNA GONDOVÁ

EHSV k plánovanému programu v ďalšom období

Pred týždňom sme sa zamerali na program školské ovocie, zelenina a mlieko. Ale rozpočet pre ďalšie roky sa týka všetkých oblastí.

Ide nielen o ďalšie komodity, platby na hektár poľnohospodárskej pôdy, či ďalšie platby na techniku, stavby a ďalšie oblasti. V pripravovaných pravidlách na ďalšie sedemročné obdobie ide aj o obchod. Či si to totiž uvedomujeme alebo nie, tak obchod medzi štátmi Európskej únie a obchodovanie s tretími krajinami, majú na ekonomiku štátov veľký vplyv. A keď sa pozrieme na ekonomiku malého Slovenska, tak nás nadbytok čohokoľvek v iných štátoch dokáže zničiť, a to najmä u tých komodít, ktoré si doma dokážme vyrobiť, dopestovať, či v prípade zvierat dochovať. Málokto z nás rozmýšľa pri nákupe tak, že ak kúpim napríklad mlieko či mliečny výrobok zo zahraničia, môže to negatívne ovplyvniť napríklad známeho Fera, ktorý robí v družstve vo vedľajšej dedine. Ako? Koho tovar kupujeme, komu posielame peniaze a podporujeme mu odbyt. A tak ak kupujeme syry z Francúzska, tak podporujeme farmárov

žijúcich vo Francúzsku a nepodporujeme domáciach chovateľov hovädzieho dobytku či domáciach výrobcov syrov (ale ani tých, ktorí pre našich chovateľov vyrábajú krmivá a pod.). Pozrime sa na ekonomiku Číny, ktorú niektoré médiá či odborníci kritizujú. Hovorí, že sa spomalil rast Číny, že ekonomika stráca výkonnosť. Výsledkom však je, že takmer každá maličkosť je z Číny, od hračiek, pier, liekov, papiera, drogérie až po techniku (bielu i čiernu). Na trh Európskej únie sa „tlačia“ autá z Číny, oblečenie, bežný spotrebný tovar, ale aj sklo, plasty. Ak by sme všetci prestali kupovať to, čo je z Číny, stratíme takmer 90 % všetkých vecí okolo nás. Vďaka takému veľkému odbytú môže Čína vyrábať viac, lacnejšie, s vysokou produktivitou práce. Určite, kvalita časti tovarov, ktoré sú skutočne „za babku“ sú „braky“. Toto však nie je pravidlo, Čína vyrába množstvo kvalitných tovarov, tie sú však za vyššiu cenu (avšak spravidla nižšiu ako od dodávateľov z iných štátov).

Stanoviť obchodné normy

Podme však na obchodovanie, ktoré by malo pomôcť

ekonomike členských štátov, ako aj celej Európskej únii. Európska komisia prišla k záveru, že sú potrebné obchodné normy. Tento názor členovia Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru už skôr prezentovali na zasadnutiach, aj na plenárnom zasadnutí, ktoré je najdôležitejším a prebieha za prítomnosti predstaviteľov Európskej komisie. Na trh EÚ sa dostáva tovar, komodity, potraviny, ktoré nespĺňajú prísne normy Európskej únie. A tak ten, kto nedodržuje normy, dokáže k nám aj zo zámoria, teda zo vzdialenosti viac ako desaťtisíc kilometrov doviesť lacnejšie mäso, ovocie, zeleninu, víno, hračky, obuv, odevy, ale aj autá, prosté čokoľvek. Ak sa zamariame na poľnohospodárstvo, tak Európska komisia vypracovala správu o nových obchodných normách, a v prípade napríklad strukovín a sóje Komisia uvádza, že je vhodné (podľa mňa nutné) zaviesť možnosť stanoviť obchodné normy pre bielkovinové plodiny so zámerom lepšie informovať spotrebiteľov o pôvode výrobkov z bielkovinových plodín, ktoré nakupujú. Tak toto tu malo byť už desaťky rokov a nielen „papierové informá-

cie“, ale riadne kampane v televízii, rádiu, aby sme vedeli, čo jeme a že je to iné, ako si myslíme. Z rovnakého dôvodu by sa do zoznamu výrobkov, pri ktorých možno prijať obchodné normy, malo doplniť hovädzie mäso, bravčové mäso, ovčie a kozie mäso. Ja by som odporúčala doplniť ešte ryby, pretože si stále mnohí myslíme, že všetky ryby resp. mäso z nich je skutočne zdravé, ale nie je tomu vždy tak. Stačí si uvedomiť, že v mnohých rybách a morských živočíchoch je vysoký výskyt mikroplastov.

Dlh voči spotrebiteľom

V prípade noriem a názvov by sme mali mať istotu, že pod jedným názvom nakúpime rovnaký tovar bez ohľadu na to, z ktorého štátu pochádza. Pravdou je, že strukoviny, sója, ako aj mäso, ktoré sa dováža do Európskej únie, už roky nie je rovnaké, ako to naše, teda od našich zvierat, ktoré chováme u nás na farmách. Nie je žiadnym tajomstvom, že sója sa v zámorí v mnohých štátoch pestuje len tá geneticky modifikovaná, teda označovaná GMO. Týmto spôsobom je zaručený výrazne vyšší hektárový

výnos, úroda môže dosiahnuť aj dvojnásobok bežne pestovanej. Podobne v prípade chovu zvierat, máme v Európskej únii prísne pravidlá, zvieratá nesmú byť týrané, musia mať vhodné podmienky na chov, zvieratá máme označené, vieme, z ktorých fariem, z ktorých chovov pochádzajú. Tí, ktorí porážajú a zároveň vyrábajú mäsové výrobky, musia vedieť doložiť dosledovateľnosť, teda v ktorých výrobkoch je mäso z jednotlivých fariem. Nie je vôbec jednoduché fungovať podľa týchto pravidiel. Výsledkom ale je, že tí poctiví majú sťažené podmienky, tí, ktorí sa vyhýbajú plneniu pravidiel, to majú jednoduchšie, pokým sa na podnik nedostane kontrola. No a v prípade dovozov sa doteraz nič nedialo, pretože kontroly z Európskej únie nechodia do dvanásťtisíc kilometrov vzdialeného bitútku. Tu má Komisia veľmi veľké dlhy voči spotrebiteľom, voči spracovateľom a hlavne voči chovateľom. Je potrebné vzdelávanie, ktoré musí začať od materských škôl, pokračovať na stredných a vysokých školách, kde hlavnou zásadou musí byť hrdosť na domáce potraviny,

na domácich poľnohospodárov a chovateľov.

Definovanie pojmov

Snahu Komisie riešiť označovanie mäsa, respektíve zloženie potravín a výživovú hodnotu, s cieľom zistiť spotrebiteľom možnosť rozhodovať sa na základe dostatočných informácií, považujem za nedostatočnú. Je to rovnaké, ako keď idete stavať dom. Ak nemáte základy, je nezmysel pristaviť luxusný balkón. Čo je potrebné pre oblasť mäsa a mäsových výrobkov, je príprava legislatívy na jednoznačné definovanie pojmov týkajúcich sa mäsa. Neexistuje umelé mäso, či sójové mäso. Prečo? Nuž pretože mäso môže pochádzať len z jasne definovaných druhov zvierat. Komisiu teda čaká v najbližšom období veľa práce a úlohou členov Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru bude navrhovať, radiť a hlavne ustrážiť pripravovanú legislatívu a komunikovať s poslancami Európskeho parlamentu, aby sme pri systéme „pápežskej ako pápež“ prežili.

Mgr. Ing. J. DUBRAVSKÁ, PhD.
členka EHSV za Českú republiku
v 25. období, nominovaná
Agrárnou komorou ČR